

21 Δεκεμβρίου 2015

Η ετερότητα στη θρησκευτική εκπαίδευση (Κωνσταντίνος Νικολαΐδης, Εκπαιδευτικός)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη Δημοσίευση:<http://bitly.com/21LG3Nb>]

Η ετερότητα είναι συστατική της ενότητας και δεν έπεται αυτής, ούτε η κοινωνία απειλεί την ετερότητα, αντίθετα την προάγει[15]. Η προσωπική ετερότητα αποκαλύπτεται και γνωρίζεται μόνο στα όρια της άμεσης προσωπικής σχέσης και κοινωνίας, μόνο με το λόγο της προσωπικής αμεσότητας που διαφοροποιεί το πρόσωπο από την κοινή φύση[16]. Η αγάπη είναι η κατεξοχήν βεβαίωση της ελευθερίας, είναι η αποκάλυψη της προσωπικής ύπαρξης, της ελεύθερης από κάθε προκαθορισμό ουσίας ή φύσης[17]. Η έννοια της ελευθερίας είναι στενά συνδεδεμένη με την έννοια του προσώπου. Μόνο το πρόσωπο έχει την ικανότητα να επιλέγει και ταυτόχρονα να λειτουργεί υπεύθυνα [18].

Η χριστιανική αγάπη αποκαλύπτει, αποδεικνύει και αναδεικνύει το ανθρώπινο πρόσωπο. Και αυτό συμβαίνει όταν εξέρχεται από τον εαυτό του, όταν θυσιάζεται, όταν παραδίνεται στον άλλο. Η αγάπη αναγκάζει τον άνθρωπο να σχετίζεται με τον Θεό, το συνάνθρωπο και με τη φύση σε μια σχέση κένωσης και αυταπάρνησης του εγωισμού και της φιλαυτίας. Η χριστιανική αγάπη βιώνεται ως μια σχέση απελευθέρωσης από κάθε σκοπιμότητα και συναλλαγή[19].

Άλλωστε κάθε άνθρωπος μπορεί να συμμετέχει ταυτόχρονα σε πολλά και διαφορετικά κοινωνικά σύνολα, όπως είναι η οικογένεια, η φυλή, η θρησκεία, μια πολιτική παράταξη κλπ. Η θέσμιση ή κατασκευή - στην περίπτωση που αποδεχόμαστε ότι πρόκειται για κατασκευή - της εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας δεν είναι αποτέλεσμα αυθόρμητης πράξης, αλλά συνειδητής επιλογής που οφείλεται στην προσπάθεια νομιμοποίησης και διαφοροποίησης έναντι των «άλλων»[20].

Η σύγχρονη ελληνική κοινωνία ως πολυπολιτισμική πραγματικότητα, έχει ανάγκη από μια εκπαίδευση που να χαρακτηρίζεται από διαπολιτισμικό πλουραλισμό, ο οποίος αξιώνει και από την Ορθοδοξία να προχωρήσει πιο πέρα και από την νεωτερικότητα και να αποδεχθεί την ετερότητα των άλλων[21]. Ο δάσκαλος του σύγχρονου πολυπολιτισμικού σχολείου, ο οποίος, μεταξύ των άλλων γνωστικών αντικειμένων, διδάσκει και το θρησκευτικό μάθημα, θα πρέπει να έχει μια αντικειμενική εικόνα της προσφοράς όλων το πολιτισμών που συγκροτούν την κοινωνία μας και να μην υποτιμά την ιδιαίτερη συμβολή κανενός. Αυτό ασφαλώς θα ενισχύσει και την αυτοαντίληψη των μαθητών του, οι οποίοι έχουν διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, καθώς αυτά θα αναγνωρίζονται στην πράξη και θα γίνονται απολύτως σεβαστά στα πλαίσια μιας εκπαίδευσης, η οποία θα ανταποκρίνεται στις σημερινές κοινωνικές και πολυπολιτισμικές συνθήκες διδασκαλίας.

Στις μεικτές πλέον τάξεις των σχολείων της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τους γηγενείς Ορθόδοξους μαθητές/τριες και με τους αλλοδαπούς ετερόδοξους ή ετερόθρησκους απαιτείται μια διεύρυνση του πολυπολιτισμικού ορίζοντα των παιδιών, προϋπόθεση απαραίτητη για την ειρηνική και δημιουργική συμβίωση κάθε πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Αυτή την απαίτηση υπηρετούν η φιλοσοφία και το περιεχόμενο των ΑΠΣ (Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών) και του ΔΕΠΠΣ (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών) αλλά και τα σχολικά βιβλία του μαθήματος των Θρησκευτικών, που διδάσκονται στα ελληνικά σχολεία από δασκάλους και θεολόγους-καθηγητές. Οφείλει, επομένως, ο εκπαιδευτικός να υιοθετήσει πρακτικές που να στοχεύουν στη δημιουργία μαθητοκεντρικά οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, έτσι ώστε μέσα από βιωματικές προσεγγίσεις, παιχνίδια ρόλων και άλλες σύγχρονες διδακτικές μεθόδους να προάγει την ισότιμη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ γηγενών και αλλοδαπών μαθητών.

Η προσωποκρατία είναι διέξοδος στην ατομοκρατία, καθώς το πρόσωπο είναι συγκεκριμένη ύπαρξη, η οποία διανοίγεται και συσχετίζεται διαρκώς. Αν νιώσουμε

ότι ο μαθητής, όπως και κάθε άνθρωπος, δεν είναι άτομο αλλά πρόσωπο, τότε μόνο θα μπορέσουμε να ζήσουμε ελεύθεροι και θα κατανοήσουμε ότι το πρόσωπο είναι που μας καθιστά ανθρώπους[22]. Επομένως το θρησκευτικό μάθημα, στη διδακτική πράξη είναι ανάγκη να ξεφύγει από τα βαρίδια του παρελθόντος όπως ο ηθικισμός, ο πουριτανισμός, ο παιδαγωγικός διδακτισμός, ο εθνοκεντρισμός του και να συνδεθεί με το χαρακτήρα της παιδείας και του πολιτισμού, αναδεικνύοντας έτσι την καθολική παιδευτική του αξία[23]. Στα πλαίσια αυτού του είδους της θρησκευτικής αγωγής θα μπορέσει να συντελεστεί η ανάπτυξη του παιδιού ως ιδιαίτερου και μοναδικού προσώπου, το οποίο μέσα από τη διαλεκτική συνάντησή του με τον κόσμο – μέσα από την πράξη και την αλληλεπίδραση – θα μπορέσει να εκφράσει την μοναδική, ανόμοια και ανεπανάληπτη ιδιαιτερότητά του.

[Συνεχίζεται]

[15] Α. Μελισσάρη, «Η Ορθοδοξία και η κατάφαση του ανθρώπινου προσώπου», σελ. 59-112, στο *Η Ορθοδοξία ως Πολιτισμικό επίτευγμα και τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου*, Τόμ. Β΄, *Η Ορθοδοξία απέναντι σε θέματα της εποχής μας* (Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2002) σ.68.

[16] Χ. Γιανναρά, *Η ελευθερία του ήθους* (Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 1989) σ.33.

[17] Χ. Γιανναρά, *Αλφαβητάρι της πίστης*, (Αθήνα: Εκδόσεις Δόμος, 1999) σελ. 56.

[18] Α. Νικολαΐδη, *Προβληματισμοί χριστιανικού ήθους* (Αθήνα: Εκτύπωση Σ. Αθανασόπουλος-Σ. Παπαδάμης και Σια Ε.Ε, 2000) σ. 46.

[19] Α. Νικολαΐδη, όπ. παρ., σ. 177.

[20] Πασχαλίδης Γ., «Η πολιτισμική ταυτότητα ως δικαίωμα και ως απειλή. Η διαλεκτική της ταυτότητας και η αμφιθυμία της κριτικής», στο: Κωνσταντόπουλος, Χ., Μαράντου-Αλιφάντη, Λ, κ.ά., σ. 80.

[21] Στ. Γιαγκάζογλου, «Η Θεολογία της Ετερότητας και το Θρησκευτικό Μάθημα στην Ελλάδα - Διαπολιτισμικές δυνατότητες και προοπτικές», στο διαδικτυακό τόπο http://dide.ach.sch.gr/thriskeftika/share/syang_diathematiki_gg.doc (ημερομηνία ανάκτησης 23/10/2012).

[22] Μ. Μπέγζου, *Διόνυσος και Διονύσιος* (Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα 2000) σσ. 178-179.

[23] Στ. Γιαγκάζογλου, «Το μάθημα των Θρησκευτικών στη δημόσια εκπαίδευση.

Φυσιογνωμία, σκοποί, περιεχόμενο, νέα βιβλία, διαθεματική προσέγγιση, ευρωπαϊκή προοπτική, θεολογία της ετερότητας» σελ 5-6 στο διαδικτυακό τόπο [http: www.pi-schools.gr/lessons/religious/analekta/30/pdf](http://www.pi-schools.gr/lessons/religious/analekta/30/pdf).